

Utlåtande Rotel I (Dnr KS 2023/770)**Motion om en träbyggnadsstrategi**

Motion av Jonas Naddebo och Svante Linusson (båda C)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Jonas Naddebo och Svante Linusson (båda C) har väckt en motion i kommunfullmäktige i vilken de för fram att byggsektorn står för en betydande andel av de samlade utsläppen av koldioxid i Sverige. De menar också att trä är ett klimatsmart byggmaterial som både lagrar koldioxid och ger lägre utsläpp under byggnationen än konventionella material. Mot bakgrund av detta föreslår motionärerna att staden tar fram en träbyggnadsstrategi i syfte att öka andelen byggnation i trä.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Skogsindustrierna, Svenskt Trä, Sveriges arkitekter och Trä- och möbelföretagen. Skogsindustrierna och Svenskt Trä har inkommit med ett gemensamt svar. Sveriges arkitekter och Trä- och möbelföretagen har inte inkommit med svar. Utöver remissinstanserna har även Sveriges Träbyggnadskansli inkommit med ett remissvar.

Stadsledningskontoret konstaterar att det redan finns uppdrag i stadens budget för 2023 som strävar efter att öka andelen träbyggnader.

Exploateringsnämndens uppfattning är att exploateringsnämnden redan har i uppdrag att ta fram en träbyggnadsstrategi för att minska klimatpåverkan från nybyggnation.

Stadsbyggnadsnämndens uppfattning är att exploateringsnämnden redan har i uppdrag att ta fram en strategi i enlighet med motionens önskemål.

Skogsindustrierna och Svenskt Trä tillstyrker motionen och anser att Stockholms stad har möjlighet att gå före och göra stor skillnad för att minska byggandets klimatpåverkan genom att anta en träbyggnadsstrategi och öka andelen träbyggnader.

Sveriges Träbyggnadskansli föreslår att motionen bejakas och framför att byggsektorn är en av de sektorer där kommunen kan bidra till en positiv förändring, särskilt i frågor som rör minskad negativ klimatpåverkan, förbättrade sociala villkor/anställningsvillkor, ökad effektivitet och produktivitet och åtgärder för byggande av fler bostäder människor kan efterfråga.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Den gröna omställningen måste ske i alla sektorer, med störst fokus där också störst utsläpp sker. Ohållbart byggande är idag en av de större utsläppsbovarna.

Stockholm ligger i framkant när det kommer till klimatomställningen och vi ska fortsatt vara en förebild i klimatarbetet i Sverige och i världen. I en stad som växer har vi ett stort ansvar att främja utveckling av byggteknik och byggmaterial, så att stadsbyggandet sker hållbart. Nya sätt att bygga på främjar också innovation, teknikutveckling och konkurrens inom byggsektorn.

Därför har vi i budget 2023 gett exploateringsnämnden i uppdrag att i samarbete med stadsbyggnadsnämnden ta fram en strategi för att främja hållbart byggande i trä eller andra material med motsvarande eller bättre klimatprestanda och byggtakt.

I november 2023 tilldelades Stockholms stad priset Årets Trästad 2023. I motiveringen kan vi läsa att staden i dag bygger både bostäder och nyskapande offentliga byggnader i form av modernt träbyggande. Staden har använt modern teknik för att bygga på svårbebyggd mark, ovanpå existerande byggnader och i trånga miljöer, samtidigt som man anvisat mark för stora bostadsprojekt i trä. Juryn skriver vidare att stadens politiker och tjänstemän verkligen har visat att man menar allvar med sin satsning på hållbart byggande och mer trä i byggandet.

I Stockholm visar vi att det är möjligt att föra en byggpolitik som svarar till den stora efterfrågan på bostäder, offentliga byggnader och kommersiella byggnader och samtidigt främjar ett hållbart byggande. Byggpolitiken och klimatomställningen går hand i hand i Stockholm.

Bilaga

Motion om en träbyggnadsstrategi, dnr KS 2023/770-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 6 december 2023

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen
2. Att därutöver anföra följande

Centerpartiet delar finansborgarrådets ambition att Stockholm ska vara en förebild i klimatarbetet i Sverige och i världen. Det är speciellt angeläget när Sverige för första gången på 20 år har en regering som aktivt höjer utsläppen. Men självbilden att vi ligger framkant inom klimatomställningen, såväl som inom andra områden, får aldrig hämma drivkraft och nytänkande.

Vi välkomnar speciellt de externa remissinstansernas genomgående positiva svar och insiktsfulla inspel och konkreta förslag. Dessa bör införlivas i det fortsatta arbetet i staden. Även stadens nämnder intar ett positivt förhållningssätt till träbyggnation, men vi beklagar att ambitionerna endast sträcker sig till att ”inte resa onödiga hinder”. Att exploateringsnämnden har ett uppdrag att utreda gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation är viktigt, men att bygga i trä har fler positiva aspekter än endast klimatvinster. Det kräver färre transporter, bidrar till kortare byggtider, en drägligare boendemiljö i närheten av byggplatsen och bättre ljudmiljö inne i byggnaderna.

Redan 2017 föreslog Centerpartiet Trätoppen, en skyskrapa i trä, med totalt 40 våningar ovanpå Parkaden i city. Förslaget rönt internationell uppmärksamhet och välkomnades av fastighetsägaren men mottogs med skepsis i staden och avvisades av dåvarande rödgrönrosa majoritet. Men ingen är som bekant profet i sin egen stad. Det är med glädje och viss tillfredsställelse vi konstaterar att Stockholm Wood Tower AB avser att uppföra en kontorsbyggnad i trä på just 40 våningar, sex år efter vårt förslag om Trätoppen

Många andra kommuner har redan antagit träbyggnadsstrategier som en innebar tydliga politiska ställningstaganden. I vår grannkommun Nacka världens utvecklas världens största urbana stadsdel i trä, Stockholm Wood City. Stockholms stad har unika möjligheter att sätta att driva på det nationella hållbarhetsarbetet, men det kräver en offensiv och framsynt politik.

Ärendet

Jonas Naddebo och Svante Linusson (båda C) har väkt en motion i kommunfullmäktige där de för fram att byggsektorn står för en betydande andel av de samlade utsläppen av koldioxid i Sverige men att trä som byggmaterial är ett material som både lagrar koldioxid och ger lägre utsläpp under byggnationen. Mot bakgrund av detta föreslår motionärerna att staden tar fram en träbyggnadsstrategi i syfte att öka andelen byggnation i trä.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Skogsindustrierna, Svenskt Trä, Sveriges arkitekter och Trä- och möbelföretagen. Skogsindustrierna och Svenskt Trä har inkommit med ett gemensamt svar. Sveriges arkitekter och Trä- och möbelföretagen har inte inkommit med svar. Utöver remissinstanserna har även Sveriges Träbyggnadskansli inkommit med ett remissvar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 oktober 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar motionärens uppfattning om att byggverksamheten står för stora utsläpp och att staden som planmyndighet, markägare och fastighetsägare har en viktig roll att spela i omställningen till en klimatsmart byggsektor.

Stadsledningskontoret konstaterar att exploateringsnämnden i budget 2023 har uppdraget att i samarbete med stadsbyggnadsnämnden ta fram en strategi för att främja hållbart byggande i trä eller andra material med motsvarande eller bättre klimatprestanda och byggtakt. Vidare ska exploateringsnämnden utreda gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation i samarbete med fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmskem AB. Mot bakgrund av dessa uppdrag anser stadsledningskontoret att förslagen i motionen redan är omhändertagna inom ramen för årets budget.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen av föreslå kommunfullmäktige att besvara motion om en träbyggnadsstrategi med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 oktober 2023 följande.

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

1. Exploateringsnämnden besvarar remissen i enlighet med tjänsteutlåtandet.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation av Svante Linusson (C), se Reservationer m.m.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 september 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringsnämnden har i årets budget fått uppdraget att i samarbete med stadsbyggnadsnämnden ta fram en strategi för att främja hållbart byggande i trä eller andra material med motsvarande eller bättre klimatprestanda och byggtakt. Vidare ska exploateringsnämnden utreda gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation i samarbete med fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, AB Svenska Bostäder, Familjebostäder AB och Stockholmshem AB.

Exploateringskontoret håller med om att det är viktigt att minska klimatpåverkan från bland annat nya byggnader. Kontorets uppfattning är att exploateringsnämnden redan har i uppdrag att ta fram en träbyggnadsstrategi för att minska klimatpåverkan från nybyggnation och avser att hantera det inom ramen för budgetuppdraget med att ta fram gränsvärden för klimatbelastning från nybyggnation. Genom att ställa krav i form av gränsvärden arbetar staden teknikneutralt. Angreppssättet har valts bland annat med hänsyn till att externa byggaktörer, som ingår i en referensgrupp i arbetet med gränsvärden, har lämnat som synpunkt att de vill se ett krav som inte styr val av material och metoder.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 oktober 2023 följande.

Stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt stadsbyggnadskontorets förslag:

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation av Jonas Naddebo (C), se Reservationer m.m.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 oktober 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret anser att det är önskvärt och i överensstämmelse med stadens mål att minska klimatpåverkan från bland annat byggnader. Kontorets uppfattning är att exploateringsnämnden redan har i uppdrag att ta fram en strategi i enlighet med motionens önskemål. I budget för 2023 har exploateringsnämnden fått uppdraget att i samarbete med stadsbyggnadsnämnden ta fram en strategi för att främja hållbart byggande i trä eller andra material med motsvarande eller bättre klimatprestanda och byggtakt. Exploateringsnämnden har också i budgetuppdrag att, i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och flera av stadens fastighetsaktörer, utreda gränsvärden för

klimatbelastning vid nybyggnation. Genom att ställa krav i form av gränsvärden så kan en teknikneutral strategi utformas, som också säkerställer att syftet uppnås. Den referensgrupp av byggaktörer som stödjer arbetet med budgetuppdraget har också önskat krav som inte styr material eller metod.

Inom ramen för myndighetsutövningen så kan stadsbyggnadsnämnden främst bidra till träbyggnation genom att inte resa onödiga hinder. Utöver det kan nämnden bidra genom att skapa förutsättningar för konstruktiva lösningar i specifika frågor som uppkommer med anledning av byggnadsmaterialet och dess tekniska förutsättningar, exempelvis den påverkan på vånings- och byggnadshöjder som kan uppkomma till följd av behov av kraftigare bjälklag. Detta förutsätter även avvägning i fråga om påverkan av stadsbild och kulturmiljöförutsättningar. Stadsbyggnadsnämnden intar ett positivt förhållningssätt till träbyggnation och har utvecklat erfarenheter i flera projekt där trä helt eller delvis utgjort byggnadsmaterial. Erfarenheterna tas om hand i verksamheten och ligger också till grund för nämndens bidrag i arbetet med budgetuppdragen.

Skogsindustrierna och Svenskt Trä

Skogsindustrierna och Svenskt Träs yttrande daterat den 31 oktober 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Vi tillstyrker motionen om en träbyggnadsstrategi.

Det råder idag ingen tvekan om att klimatet befinner sig i en kris som hotar hela mänskligheten och att vi nu måste agera med kraft för att nå Parisavtalets mål. Vi vet också att bygg- och fastighetssektorn i Sverige står för cirka en femtedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser, och att de främsta källorna är tillverkning av byggmaterial samt energianvändning i byggnader. Det finns lösningar för att minska klimatpåverkan från byggandet redan i dag, men tempot är dessvärre allt för lågt. Stockholms stad är en viktig aktör med stor makt att öka tempot i att minska byggandets klimatpåverkan här och nu genom att skala upp användningen av tillgänglig och beprövad teknik som leder till minskade klimatutsläpp. Här är träbyggandet en lösning.

Trots att det varit tillåtet att bygga högre än 2 våningar i trä sedan 1994 ser vi att det fortfarande finns en osäkerhet i branschen när det kommer till att bygga större och högre i trä. I detta sammanhang fyller träbyggnadsstrategier en viktig roll för att öka kunskapen om träbyggandet.

Genom att anta en träbyggnadsstrategi och öka andelen träbyggnader har Stockholms stad möjlighet att gå före och göra stor skillnad för att minska byggandets klimatpåverkan. Det är ett ansvar vi anser att Stockholm stad måste ta.

Sveriges Träbyggnadskansli

Sveriges Träbyggnadskanslis yttrande daterat den 19 oktober 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Sveriges träbyggnadskansli föreslår att motionen ska bejakas av Stockholms stad.

Motivering

Stockholm har som landets huvudstad och största kommun unika möjligheter att sätta standarder för andra kommuner och att genom sitt markinnehav, sin upphandlingsvolym och sin möjlighet till policypåverkan. Byggsektorn är en av de sektorer där kommunen kan bidra till en positiv förändring, särskilt i frågor som rör minskad negativ klimatpåverkan, förbättrade sociala villkor/anställningsvillkor, ökad effektivitet och produktivitet och åtgärder för byggande av fler bostäder människor kan efterfråga.

Minskad negativ klimatpåverkan

Det har uppskattats att bygg- och fastighetssektorn står för inhemska utsläpp av växthusgaser på cirka 10 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket motsvarar ca 21 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Sektorn bidrar också med stora utsläpp utomlands genom importvaror beräknat till ca 6.1 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Det har också beräknats att nybyggnad står för 20 procent, uppvärmning för 25 procent och förvaltning inklusive renovering för 55 procent. Historiskt sett har utsläppen från uppvärmning minskat medan utsläppen från byggande och renovering inte ändrats.

Träbyggande kan minska koldioxidutsläppen med 50 procent jämfört med konventionellt byggande. En stor del av detta härrör från att stommen utgörs av trä istället för betong men även att träbyggandet är mer industrialiserat än traditionellt byggande har betydelse eftersom det minskar svinnet genom bättre planering och större skala i fabriken jämfört med i varje enskilt byggprojekt. Att ta fram en träbyggnadsstrategi som motionärerna föreslår, kan därför bidra till sänkt klimatpåverkan.

Förbättrade sociala villkor och anställningsvillkor

I Sverige är huvuddelen av träbyggandet industriellt, dvs sker på en fabrik där olika komponenter av byggnaden sätts samman. Det kan vara allt från komponenter till hela bostadsmoduler produceras och sedan sätts samman på byggplatsen. Anställningsvillkoren på fabrikerna kännetecknas av att det finns kollektivavtal, arbetet sker i en noggrant kontrollerad och kvalitetssäkrad process och arbetsgivaren har både skyldighet och möjlighet att fullt ut ta sitt arbetsgivaransvar för de som arbetar på fabriken.

Ett ökat byggande av industriellt tillverkade träprodukter leder därför till att andelen otrygga anställningar inom byggsektorn minskar och att beställaren av bygget får möjligheter till ökad kontroll av att den framtida byggnadens viktigaste beståndsdelar

inte tillkommit på sätt som kan kallas byggfusk eller som annars inte är förenlig med gällande regelverk.

Fler bostäder människor kan efterfråga

Ett ökat byggande av industriellt tillverkade flerfamiljshus inom staden kan bidra till stadens sociala hållbarhetsmål. Genom metoder som timber-on -top möjliggörs resurseffektiva och klimatbra påbyggnader på befintliga byggnader och genom att använda träets egna unika egenskaper sänks vikten och klimatpåverkan. Kostnaden för att bygga dessa bostäder kan bli jämförelsevis avsevärt lägre och därmed hyras ut till lägre pris. Detsamma gäller för flerfamiljshus tillverkade industriellt i större volym.

En strategi med många delar

Ett beslut om en träbyggnadsstrategi innebär ett tydligt politiskt ställningstagande, som i dagsläget många andra kommuner gjort. Det viktiga är dock beståndsdelarna i strategin och hur staden väljer att gå vidare mer konkret. Vad Stockholms stad gör har betydelse för hela Sverige och särskilt för byggmarknaden i Sverige.

Förslag på olika åtgärder:

- Uppdrag till Stockholms Stadshus AB att i de berörda kommunala bolagen se hur industriellt tillverkade byggelement kan beställas i högre grad. Detta kan kopplas till stadens mål om minskad klimatpåverkan, ökad cirkularitet (särskilt byggmaterial), förbättrade sociala villkor i byggentreprenader m.m.
- Genom medlemskap i Trästad Sverige tillsammans med många andra kommuner driva den kommunala byggherrerollen och stärka upphandlingskompetensen m.m.
- Genom stadsledningskontorets strategiska miljö- och klimatarbete se hur ett ökat byggande med trä bidrar till stadens strategi om klimatneutralitet
- Genom samarbeten med exempelvis Träinnovationsklustret i Skellefteå se hur kommuner genom strategiska satsningar och samarbete med akademi och näringsliv driver på för ökad effektivitet och produktivitet inom byggsektorn, samtidigt som kommunens egen kompetens stärks.
- Genom uppdrag till Exploateringsnämnden och Stadsbyggnadsnämnden se hur minskad negativ klimatpåverkan, minskat byggsvinn och förbättrade sociala villkor för byggarbetare m fl kan drivas genom ökad produktion off-site. I uppdraget kan också ingå att se hur exploatering kan ske på ytor som annars skulle vara svåra att bebygga med konventionella metoder. Här kan exemplet Cederhusen i Hagastaden lyftas fram, där på byggnad på överdäckning möjliggjordes.

Stockholms stad har en möjlighet att driva på det nationella hållbarhetsarbetet genom att bidra till ett ökat byggande inom olika verksamheter av industriellt tillverkade

delar i trä. Här finns goda möjligheter att nå stadens hållbarhetsmål men också att internationellt och nationellt visa hur staden driver utvecklingen.

Reservationer m.m.

Exploateringsnämnden

Reservation av Svante Linusson (C)

Svante Linusson (C) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen samt att därutöver anföra följande:

Vi välkomnar att exploateringsnämnden intar ett positivt förhållningssätt till träbyggnation. Att exploateringsnämnden har ett uppdrag att utreda gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation är viktigt, men att bygga i trä har fler positiva aspekter än endast klimatvinster. Det kräver färre transporter, bidrar till kortare byggtider, en drägligare boendemiljö i närheten av byggplatsen och bättre ljudmiljö inne i byggnaderna.

Redan 2017 föreslog Centerpartiet Trätoppen, en skyskrapa i trä, med totalt 40 våningar ovanpå Parkaden i city. Förslaget rönt internationell uppmärksamhet och välkomnades av fastighetsägaren men mottogs med skepsis i staden och avvisades av dåvarande rödgrönrosa majoritet. Men ingen blir som bekant profet i sin egen stad. Det är med glädje och viss tillfredsställelse vi konstaterar att exploateringsnämnden idag, sex år efter Trätoppen, anvisar mark till Stockholm Wood Tower AB som avser att uppföra en kontorsbyggnad i trä på just 40 våningar.

Om Stockholm ska vara en stad som leder arbetet för klimatomställningen måste vi ligga betydligt mer i framkant inom hållbar stadsbyggnad. Till dess kan vi glädja oss åt världens största urbana stadsdel i trä, Stockholm Wood City som utvecklas i vår grannkommun Nacka och hoppas att det ska inspirera till spännande stadsbyggnadsprojekt även i vår stad.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation av Jonas Naddebo (C)

Jonas Naddebo (C) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att tillstyrka motionen samt att därutöver anföra följande:

Vi välkomnar att stadsbyggnadsnämnden intar ett positivt förhållningssätt till träbyggnation, men beklagar att ambitionerna endast sträcker sig till att ”inte resa onödiga hinder”. Att exploateringsnämnden har ett uppdrag att utreda gränsvärden för klimatbelastning vid nybyggnation är viktigt, men att bygga i trä har fler positiva aspekter än endast klimatvinster. Det kräver färre transporter, bidrar till kortare byggtider, en drägligare boendemiljö i närheten av byggplatsen och bättre ljudmiljö inne i byggnaderna.

Redan 2017 föreslog Centerpartiet Trätoppen, en skyskrapa i trä, med totalt 40 våningar ovanpå Parkaden i city. Förslaget rönnte internationell uppmärksamhet och välkomnades av fastighetsägaren men mottogs med skepsis i staden och avvisades av dåvarande rödgrönrosa majoritet. Men ingen är som bekant profet i sin egen stad. Det är med glädje och viss tillfredsställelse vi konstaterar att exploateringsnämnden idag, sex år efter Trätoppen, anvisar mark till Stockholm Wood Tower AB som avser att uppföra en kontorsbyggnad i trä på just 40 våningar.

Om Stockholm ska vara en stad som leder arbetet för klimatomställningen måste vi ligga betydligt mer i framkant inom hållbar stadsbyggnad. Till dess kan vi glädja oss åt världens största urbana stadsdel i trä, Stockholm Wood City som utvecklas i vår grannkommun Nacka och hoppas att det ska inspirera till spännande stadsbyggnadsprojekt även i vår stad.